

NIELS KLIM

LUDVIG HOLBERG

Niels Klims

underjordiske rejse

indeholdende en ny teori om jorden
og en historisk beretning om det
hidtil ukendte femte monarki, trykt efter
et manuskript i salig Abelins bibliotek

Oversat af Peter Zeeberg
Med illustrationer af Ole Sparring

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB
FORLAGET VANDKUNSTEN

Trykt med støtte fra Augustinus Fonden og
Konsul George Jorck og hustru Emma Jorcks Fond

Augustinus Fonden, Kulturministeriet og Statens
Kunstråds Litteraturudvalg finansierer den danske
del af projektet Ludvig Holbergs Skrifter

Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs
tilsyn med oversættelsen:
Henrik Blicher og Minna Skaftø Jensen

SELSKABETS FORORD

Romanen om Niels Klims Underjordiske Rejse er et hovedværk i Ludvig Holbergs store forfatterskab. Her samles en lang række af forfatterskabets temaer i en underfundig og medrivende fortælling. Som filosofisk rejseroman betegner den et nybrud i dansk litteratur, som fik stor virkning i eftertiden. Men samtidig er den en slags afslutning. Den er den danske latinlitteraturs sidste store værk – og sammen med Saxos Danmarkshistorie det der har fået størst international opmærksomhed.

Den dag i dag er bogen en levende klassiker, der stadig læses og bearbejdes. Inden for det sidste halve århundrede er den blevet til både tegneserie, skuespil og indtil flere børnebøger. Der er derfor god grund til at udgive en ny dansk oversættelse af Holbergs klassiker, skrevet for et nutidigt publikum. I betragtning af at romanen har 270 år på bagen, er det egentlig forbausende at der reelt kun findes tre danske oversættelser, hvoraf de to stammer fra Holbergs eget århundrede.

6 SELSKABETS FORORD

Men det skyldes nok især at Jens Baggesens oversættelse fra 1789 har opnået status som klassiker i egen ret. Det har været Peter Zeebergs bestræbelse at gengive teksten i et nutidigt sprog uden at svinge den latinske originals tonefald – ligesom Ole Sporrings nye illustrationer bringer Niels Klim frem til vor tid med et fast greb i traditionen.

Dette er det første trykte resultat af det dansk-norske projekt, Ludvig Holbergs Skrifter, som Det Danske Sprog- og Litteraturselskab udfører i samarbejde med Universitetet i Bergen. Projektet skal udgive hele Holbergs forfatterskab i en ny tekstkritisk udgave såvel på internettet (holbergsskrifter.dk / holbergsskrifter.no) som i bogform. I internetudgaven vil også nærværende oversættelse blive tilgængelig sammen med en ny tekstkritisk udgave af den latinske originaltekst, en indledning og kommentarer.

SELSKABETS FORORD

7

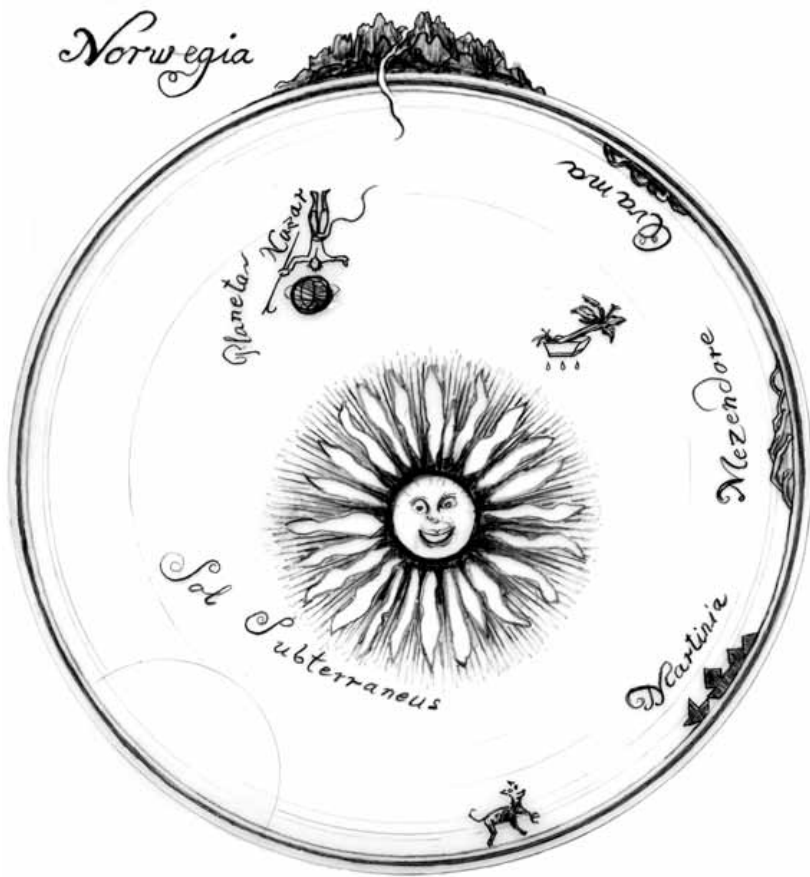
Den danske del af projektet, herunder udarbejdelsen af denne oversættelse, er finansieret af generøse bevil-
linger fra Augustinus Fonden, Kulturministeriet og
Statens Kunstråds Litteraturudvalg.

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Finn Hauberg Mortensen, *formand*
Karsten Christensen, Merete K. Jørgensen,
Henrik Galberg Jacobsen,
Klaus P. Mortensen, Chr. Gorm Tortzen
/ Jørn Lund

NIELS KLIMS UNDERJORDISKE REJSE

FORSVARENDE FORTALE

Til den velvillige læser fra
Peder og Anders Klim, Thomas Klims sønner,
sønnesønner af Klim den Store.

Eftersom det er kommet os for øre at visse skeptiske personer sår tvivl om sandheden af denne beretning, og der derfor i vide kredse verserer ondsindede rygter om udgiveren af den Underjordiske Rejse, har vi besluttet at det vil være fornuftigt – for mens tid er, at imødegå disse rygter – at forsyne denne nye udgave med vidnesbyrd fra nogle af vores landsmænd. De vidner vi fremfører, er hævet over enhver indsigelse: Om de to første ved vi at de har været samtidige med vores helt, de øvrige har levet tæt på Klims egen tid, og alle er mænd af gammel dyd og iøjnefaldende troværdighed, der hverken plejer at binde verden noget på ærmet eller tage fejl af skyggen og legemet. Når vi fremlægger så tungtvejende vidnesbyrd, og når vi fremlægger dem i vidnernes egen hånd og forsynet med deres segl, må vores kritikere tie, erkende

deres vantro og kassere deres forhastede domme. Det vidnesbyrd vi for nylig har fået tilsendt, har følgende ordlyd:

På opfordring af de fremragende unge mænd Peder og Anders Klim bevidner vi hermed at der blandt den berømmelige Niels Klims bøger gemte sig et håndskrift med titlen *Min underjordiske rejse*. Til denne rejsebeskrivelse var der vedføjet en underjordisk grammatik med en tilhørende ordliste på to sprog: dansk og quamitisk. En sammenholdning af denne gamle bog og hr. Abelins latinske version, som foreligger på tryk og er almindeligt kendt, viser at denne på ingen måde afviger fra originalen. Til bekræftelse af dette har vi sat vores segl under.

Adrian Pedersen, med egen hånd
Jens Thorlaksen, med egen hånd
Svend Klak, med egen hånd
Joachim Brander, med egen hånd
Jens Gad, på egne og min brors vegne,
med egen hånd
Jeronimus Gibbs, skotte, med egen hånd.

Det er vores håb at dette gode og ægte vidnesbyrd vil fjerne enhver tvivl. Hvis på den anden side kritikerne trods alle disse vidner fremturer i deres skepsis, må vi indtage vantroens fæstning med andre våben.

Det er en kendsgerning at der i den egn af Norge der kaldes Finmarken, findes mennesker der har så godt et kendskab til den okkulte filosofi, som lærde i andre lande ikke har så meget som nærmet sig, at de kan fremkalde og stille uvejr, skabe sig selv om til ulve, tale forskellige sprog som er aldeles ukendte i vores del af verden, og krydse hele jordkloden fra Nordpolen til den modsatte pol på en lille times tid. Vi havde for nylig besøg af en same ved navn Peyvis, der efter ordre fra byfogden gav så forbløffende prøver på sin kunst og sin lærdom at alle de der så det, mente han var kvalificeret til en doktorhat. Og da der på samme tid var kommet en særdeles hård kritik af Klims Underjordiske Rejse, som kritikeren mente man måtte henregne under amestuesnak, fik Peyvis (eftersom det gjaldt familien Klims ære og værdighed) besked på at mønstre alle sine kunster og forsøge at gennemføre en underjordisk rejse. Peyvis fulgte lydigt byfogdens ordre og erklærede sig villig med omtrent følgende pralende ord om sin magtfulde kunst, som han sagde på dansk:

*Alt hvad du ser på vor jord, har jeg magt over: frodige jorder
udtørres brat på mit bud og blir golde når safterne tykner,
bugner af rigdom igen når jeg vil, de nøgneste klipper
udspyr strømme af grågrumset vand, for mig glatter havet
brænding og bølgegang ud mens zephyrens luftende vinde
lægger sig tyst for min fod, og floderne lyder min ordre.*

Alle var stive af skræk over så eventyrligt et løfte. Men ikke så snart havde han sagt det før han uforfærdet gjorde sig klar til rejsen. Han klædte sig af, og så snart han havde lagt sit tøj til side, forvandlede han sig (hvor mærkeligt det end kan lyde) til en ørn, hvorpå han lettede og forsvandt. Først da han havde været væk en hel måned, kom han igen: en tidlig fredag aften inden stjernerne for alvor var på himmelen, trådte denne Doktor Hamskifte ind i byfogdens hus. Nu var han aldeles slap og svag og udmattet som et udslidt øg, for han havde opbrugt alle sine kræfter, og sveden tapløb fra ham.

Da han havde haft tid til at få vejret, og et glas brændevin havde fået ham til hæfterne igen, gav han en rapport om sin rejse og fortalte omhyggeligt og i alle detaljer hvad der var sket på hans flyvetur og nede i underverdenen. Han forklarede at efter fornyede kampe,

som tilhængerne af Klims parti var kommet sejrrigt ud af, var magten vendt tilbage til vores Niels' søn. Han regerede længe under sin mors formynderskab, men er nu en gammel mand med store bedrifter bag sig og hersker vidt og bredt i den underjordiske verden under navnet Niels den Anden.

Alt hvad den lærde mand fortalte, blev med det samme skrevet ned punkt for punkt. Og den beretning vil give et omfattende stof til et historisk værk som lærde kredse i Bergen har stillet os i udsigt under titlen *Fortættelse af det femte monarkis historie*. Sammen med dette værk vil også den quamitiske grammatik blive udgivet. Den har ganske vist ikke nogen interesse i øjeblikket, men kan blive til stor nytte for vores efterkommere. Vores land fostrer jo særdeles mange projektmagere – ikke et ondt ord om dem – der vil anvende al deres tid, arbejds- såvel som fritid, i søvne som i vågen tilstand på at etablere handelsforbindelser med quamitterne, og de vil ikke helme før de har opfundet nogle maskiner der gør det muligt, uden fare og uden brug af magi, at besejle den underjordiske verden.

Ja, pak jer nu bort, I skeptiske sjæle! For fremtiden må I træde varsommere i betydningsfulde sager.

Gå, I folk, pak jer bort! Bed om undskyld for alt hvad I sagde!

Gå hjem og hæng jer – eller hæng jeres meninger i skabet for fremtiden så den slags forhastede og uretfærdige domme ikke giver den lærde verden et dårligt omdømme.

Slut på den forsvarende fortale

Så vidt familien Klim, der har besluttet at denne forsvarstale er tilstrækkelig og at der ikke er behov for yderligere værn mod de pile som visse kritikere udsender.

Den foreliggende genudgivelse er forøget med et antal passager som den første udgiver enten havde udeladt på grund af sløseri eller ikke kunne læse på grund af snavs i håndskriftet.

KAPITEL 1

FORFATTERENS NEDSTIGNING TIL DE UNDERJORDISKE

I året 1664 gjorde jeg mig rede til at vende tilbage til mit hjemland efter at have bestået begge eksaminer ved Københavns Universitet og opnået karakteren *laudabilis* hos såvel de filosofiske som de teologiske professorer. Jeg gik om bord på et skib der skulle til Bergen i Norge, med udmærkelse fra begge fakulteter, men uden en klink. Den skæbne delte jeg med andre norske studerende, der har det med at komme godt plukkede hjem fra lærdomsmarkedet. Vi havde god vind, og efter seks dages lykkelig sejlads nåede vi i havn i Bergen. Jeg var hjemme igen, belæst – men ikke belæsset, så for en tid blev jeg understøttet af venner og slægtninge og levede et liv på andres nåde, omend ikke et uvirksomt og ubeskæftiget liv. Jeg havde nemlig snuset lidt til naturforskningen, og for at forøge mine kundskaber på det felt ved egne undersøgelser turede jeg flittigt rundt til hver en krog af egnen for at udforske jordens beskaffenhed og fjelde-

nes indre. Ingen klippe var så stejl at jeg ikke forsøgte at bestige den, ingen hule så stor og dyb at jeg ikke prøvede at stige ned i den for at se om jeg ikke kunne finde noget spændende, der burde undersøges af en naturforsker. Der var nemlig mangt og meget i mit hjemland som jeg aldrig havde set, og ikke engang havde hørt om – og som jeg ville have hørt og læst om hvis det havde befundet sig i Frankrig, Italien, Tyskland eller et hvilket som helst andet af de lande der bugner med vidundere og reklamerer godt for dem.

En af de ting der forekom mig særligt interessante, var en stor, gabende hule der gik lodret ned i toppen af det fjeld som de lokale kalder Fløyen. Hulens munding udsender med jævne mellemrum en let og ganske behagelig luftstrøm, men på en måde så det virker som om svælget skiftevis slapper af og strammer sig sammen som i en slags stadig stønnen, og lærde folk i Bergen, først og fremmest den berømte Abelin og skolens konrektor, magister Edvard, der er en særdeles kyndig astronom og naturforsker, mente at det var et fænomen der fortjente videnskabelig udforskning. Men da de selv var for gamle til at gøre det, havde de ofte opfordret deres bysbørn til at foretage en nærmere undersøgelse af hulen, især fordi den med jævne mel-

lemrum stødte den tilbageholdte luft kraftigt ud igen ligesom når et menneske trækker vejret.

Både deres historier og mine egne interesser gav mig blod på tanden i retning af at stige ned i hulen, og de planer fortalte jeg nogle af mine venner om. Men de syntes meget dårligt om ideen og sagde at det var et aldeles tåbeligt og dumdrigtigt projekt. Deres advarsler kunne nu ikke rokke ved mit forehavende, endsige få mig fra det, og det der burde have sat en stopper for min ildhu, tændte tværtimod mere op under mit urolige sind. Jeg var så brændende optaget af at afdække naturens fænomener at jeg ville trodse enhver fare. Og de økonomiske vanskeligheder ansporede mig yderligere, for mine midler var udtømt, og det forekom mig ubehageligt og pinagtigt at blive ved med at leve af andres almisser i mit hjemland, hvor jeg så at jeg for evigt var dømt til tiggerstaven uden det ringeste håb om forbedring, og enhver adgang til ære og velstand var lukket, medmindre jeg gjorde mig fordelagtigt bemærket med en eller anden dristig handling.

Jeg holdt derfor fast ved mit og traf de nødvendige forberedelser til ekspeditionen. Og en torsdag hvor vejret var klart og det ikke regnede, forlod jeg byen lidt efter daggry så det kunne lade sig gøre at gennemføre

hvad jeg havde sat mig for, og nå tilbage til byen mens det endnu var lyst. Jeg havde jo ingen anelse om hvad fremtiden ville bringe, og kunne ikke forudse at jeg som en anden Phaeton skulle

styrte på hovedet ned, og dybt i mit fald gennem luften

skulle blive forvist ned i en anden verden for først efter ti års omflakken at gense mit hjemland og mine venner.

Denne ekspedition blev påbegyndt i året 1665, da Hans Munthe og Lars Sørensen var borgmestre i Bergen, og Christian Berthelsen og Lars Sand var rådmænd. Med mig havde jeg fire hyrede karle, der bar de reb og bådshager jeg skulle bruge til nedstigningen. Vi styrede direkte mod Sandviken, hvorfra det er lettest at bestige fjeldet. Da vi var kommet op på toppen, og nåede hen til det sted hvor den skæbnesvangre grotte befandt sig, var vi trætte efter den anstrengende vandring, så vi satte os lidt for at spise frokost. Først da begyndte jeg – som en forudanelse om den forestående ulykke – at blive urolig. Jeg vendte mig derfor mod mine ledsagere og spurgte: »Er der nogen der har lyst til at vove pelsen først?« Men da ingen af dem svarede, fik jeg mit kølnede vovemod tilbage. Jeg gav dem be-

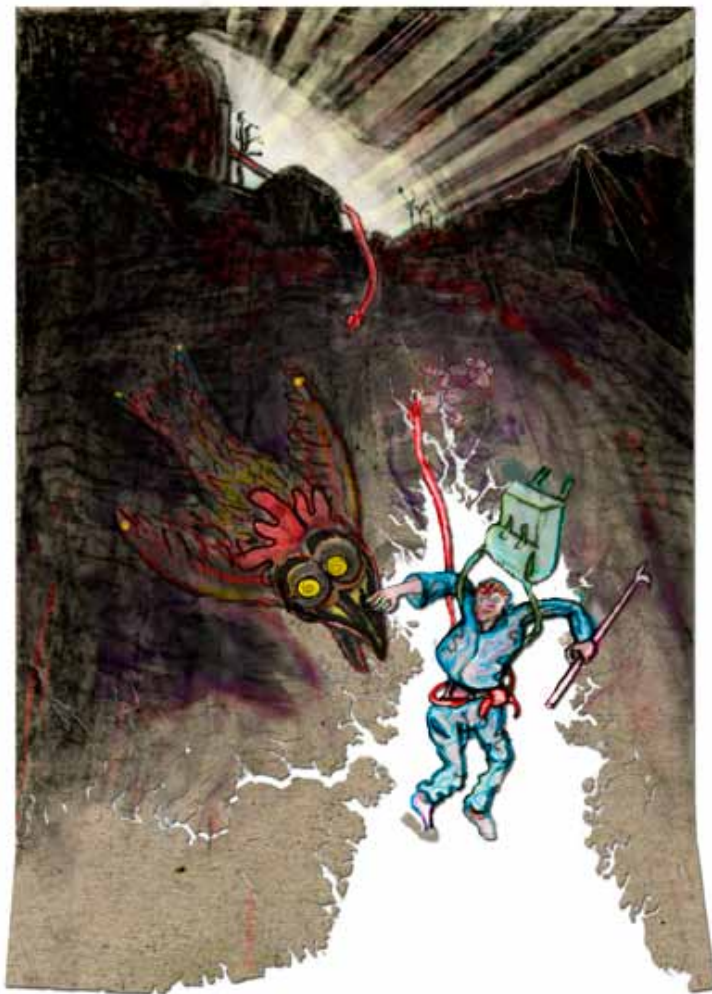
sked om at gøre rebet klar, og så snart jeg på den måde var rede til turen, lagde jeg mit liv i Guds hænder.

Lige før jeg lod mig sænke ned i hulen, instruerede jeg mine ledsagere i hvad de videre skulle gøre: De skulle blive ved med at give los af rebet indtil de hørte mig råbe. Ved det signal skulle de holde igen, og hvis jeg blev ved med at råbe, skulle de omgående hale mig op af grotten igen. I højre hånd holdt jeg selv en bådshage, som jeg havde brug for til at fjerne eventuelle forhindringer jeg mødte på vejen, og til at holde mig frit i luften midt mellem grottens sider. Men jeg var dårligt kommet mere end ti eller tolv alen ned før rebet sprang. Det blev klart for mig da jeg hørte karlenes råben og skrigen – der dog hurtigt fortabte sig. For jeg blev trukket i dybet i en forbløffende fart, og som en anden Pluto – omend med en bådshage i stedet for et scepter –

faldt jeg; den sårede jord stod åben mod Tartaros' huler.

Så vidt jeg i min fortumlede tilstand kunne bedømme det, havde jeg befundet mig i det dybeste mørke og evig nat i omkring et kvarter da jeg endelig skimtede et svagt lys, nærmest som et tusmørke. Og snart efter kom en klar og skyfri himmel til syne. Jeg var dum nok til at tro at jeg var blevet kastet tilbage af sammenstødet

med den underjordiske luft eller af modvinden, og at grotten havde gylpet mig op på jorden igen med sin udånding. Men hverken den sol jeg nu så, eller himlen eller de øvrige stjerner var noget jeg kunne genkende, for de himmellegemer jeg så her, var mindre end dem på vores himmel. Derfor troede jeg enten at hele dette nye himmelsystem var noget min hjerne bildte sig ind fordi det hele kørte rundt for mig, eller også forestillede jeg mig at jeg var død og på vej til de saliges land. Men den sidste opfattelse måtte jeg nu snart le ad da jeg så mig selv med bådshagen i hånden og et langt reb som slæb efter mig, for jeg var jo udmærket klar over at man hverken havde brug for tovværk eller bådshager når man skulle til Paradis, og at sådan et udstyr ikke ville behage de himmelske magter. Det ville jo se ud som om jeg som en anden titan var ude på at erobre Olympen og nedstyre de høje guder. Så da jeg fik tænkt mig ordentligt om, blev jeg enig med mig selv om at jeg var havnet under en underjordisk himmel, og at det er rigtigt som nogle mennesker forestiller sig, at jorden er hul, og at der inde under skorpen findes en anden verden, der er mindre end vores, og en anden himmel besat med sol, stjerner og planeter i mindre format. Og dér viste det sig at jeg havde truffet hovedet på sømmet.

Jeg var dårligt kommet mere end ti eller tolv alen
ned før rebet sprang

Den fart hvormed jeg fór hovedkulds nedad, havde været længe da jeg endelig fornemmede at den så småt tog af efterhånden som jeg nærmede mig en planet eller et himmellegeme af en slags, som var det første jeg mødte på min vej ned. Denne planet blev gradvist så meget større at se til at jeg til sidst uden besvær kunne skelne bjerge, dale og have gennem den tætte atmosfære af en art som den var omgivet af.

*som en fugl der kredser ved stranden,
lavt over skær hvor fiskene står, i sin flugt over havet,
netop som dén fløj jeg nu midt mellem himlen og jorden.*

På dette tidspunkt gik det op for mig at jeg ikke alene hang og svævede frit i lufthavet. Min bane, som hidtil havde været lodret, ændrede sig nu også til en cirkel. Det fik hårene til at rejse sig på hovedet af mig, for jeg var bange for at blive forvandlet til en planet eller en drabant til den nærmeste planet, i evigt kredsløb om den. Men da jeg så tænkte på at der ikke ville gå nogen skår af min anseelse ved den forvandling, og at et himmellegeme eller en drabant til et himmellegeme sagtens kunne måle sig med en udsultet forskerspire, fik jeg nyt mod, især fordi jeg takket være den renere, himmelske luft jeg svævede i, hverken følte sult eller

tørst. Jeg kom nu i tanke om at jeg havde noget brød i lommerne – af den slags man i Bergen kalder *bolken*, som er ovale eller rettere aflange i formen. Og så bestemte jeg mig alligevel for at tage det frem og prøve efter om det måske ville smage mig i den situation jeg befandt mig i. Men allerede ved den første bid gik det op for mig at jeg ville få kvalme af enhver form for jordisk føde, så jeg smed det væk; det kunne jeg jo ikke bruge til noget. Men brødet blev ikke alene hængende i luften – hvor mærkeligt det end kan lyde, begyndte det faktisk et mindre kredsløb rundt om mig. Og her ved fik jeg indblik i de virkelige love for bevægelser, som betyder at alle legemer der befinder sig i ligevægt, kommer til at foretage en cirkulær bevægelse. Så jeg, der indtil for nylig havde klaget over at være en skæbnens kastebold, begyndte nu at svulme af stolthed over at se mig selv ikke bare som en simpel planet, men som en der for evigt ville være ledsaget af en drabant, hvilket betød at jeg på en vis måde kunne regnes til de større stjerner eller til planeter af første klasse. Og lad mig bare indrømme min indbildskhed: Jeg blev så storsnudet at selv hvis jeg havde mødt alle Bergens borgmestre og rådmænd på en gang, havde jeg behandlet dem aldeles nedladende, betragtet dem som småkryb

og holdt på at det var under min værdighed overhovedet at hilse på dem eller sænke bådshagen for dem.

I hele tre dage befandt jeg mig i den situation. Så længe jeg uafbrudt kredsede om den nærmeste planet, kunne jeg nemlig skelne mellem nat og dag ved at den underjordiske sol skiftevis gik op og atter gik ned og forsvandt fra mit blik – selv om jeg ikke oplevede nogen nat sådan som vi kender det. Når solen gik ned, viste himmelhvælvingen sig nemlig lysende og purpurrød hele vejen rundt, ikke meget forskellig fra måneskin. Jeg formodede at det var den indre overflade eller halvkugle af den underjordiske jord, som lånte sit lys fra den underjordiske sol, der befandt sig i centrum af denne verden. Det var en hypotese jeg kom frem til fordi jeg ikke var aldeles ukendt med himmelsk fysik.

Men netop som jeg i min lyksalighed følte mig på højde med guderne, og betragtede mig selv som en ny stjerne på himlen, som astronomerne på den nærmeste planet kunne indføje i fortegnelsen over stjerner sammen med den drabant der kredsede om mig – netop da viste der sig et frygteligt vinget uhyre, som nærmede sig truende snart fra højre side, snart fra venstre, snart over hovedet, snart bag ryggen på mig.

Ved første øjekast troede jeg det var et af de tolv underjordiske stjernetegn, og hvis det var rigtigt, håbede jeg det var Jomfruen, for af alle de tolv tegn i kredsen var den (altså Jomfruen) den eneste der kunne bringe mig lidt hjælp og trøst i min ensomhed. Men da væsnet kom nærmere, så jeg at det var en vild og grusom grif. I det øjeblik blev jeg så rædselsslagen at jeg glemte alt om min nye værdighed som stjerne, som jeg netop havde opnået, og i ren og skær befippelse fremdrog mit testimonium fra universitetet (som jeg tilfældigvis havde i lommen) for at vise min modstander at jeg havde bestået mine akademiske eksaminer, at jeg var student, for ikke at sige baccalaureus, og kunne afvise en hvilken som helst udefrakommende aggressor ved at påberåbe mig at jeg hørte under en anden retsinstans. Men da den første ophidselse lagde sig, og jeg lidt efter lidt kom til mig selv igen, lo jeg ad at jeg kunne være så dum.

Det var stadig ikke til at sige hvorfor griffen fulgte mig, og om den var ven eller fjende, eller måske, hvad der var mere sandsynligt, var blevet nysgerrig og bare kom nærmere for at tage dette nye fænomen i øjesyn. For et menneskeligt væsen der cirklede rundt i luften med en bådshage i højre hånd og et langt reb hængende

de efter sig ligesom en hale, det var et syn der kunne få et hvilket som helst umælende dyr til at glo. Min daværende usædvanlige fremtoning havde – som jeg senere hørte – givet anledning til en hel del snak og gætterier blandt indbyggerne på den planet jeg kredsedede om. Filosofer og matematikere mente jeg var en komet, og antog rebet for kometens hale. Der var også nogle der troede at dette usædvanlige himmelfænomen var et varsel om en eller anden truende ulykke: pest, hungersnød eller en anden frygtelig katastrofe. En del gik endda så vidt at de havde lavet præcise tegninger af min skikkelse sådan som de havde set den på afstand, så jeg var blevet beskrevet, bestemt, afbildet og stukket i kobber allerede inden jeg satte min fod på denne klode. Alt dette hørte jeg – med en vis tilfredsstillelse og et godt grin – da jeg efter min ankomst til denne klode fik lært det underjordiske sprog.

Det skal bemærkes at der også findes pludseligt opdukkende stjerner, som de underjordiske kalder *sciscisi*, dvs. »behårede«, og som de beskriver som strittende, blodigt rødhårede fænomener med en strid bevoksning på issen som en slags hår så manken stritter ud som et langt skæg. Derfor regner man dem, ligesom i vores verden, blandt de himmelske varsler.

Men tilbage til historien: Griffen var nu kommet så tæt på at den baskede til mig med vingerne og var godt i gang med at bide mig i benet med sit savtakkede gab. Så det stod ganske klart hvad dens hensigt var med at jage den nyankomne gæst. Jeg forsøgte derfor at slå det krigeriske dyr tilbage med våben i hånd, greb om bådshagen med begge hænder og fik lagt en dæmper på dens angrebsiver så jeg flere gange tvang den til at se sig om efter et skjulested. Men da den blev ved med at snappe efter mig, jog jeg til sidst – efter et par fejlslagne udfald – bådshagen ned i ryggen på den, midt mellem vingerne, med en sådan kraft at jeg ikke kunne vriste den ud igen. Med et rædselsvækkende skrig styrtede den sårede fugl hovedkulds ned på planeten. Og jeg, der var led og ked af min nye værdighed og status som himmellegeme, som jeg – som det altid går – så truet af alskens farer og ulykker, blev

*revet af sted af fuglen, og hvor dens bane end drev den,
styrtede jeg ned uden mål eller med, og dybt gennem luften
nåed jeg jorden omtrent som en stjerne fra himlen den klare
skønt slet ikke i fald så dog kan se ud til at falde.*

Og sådan blev den cirkulære bevægelse jeg indtil for nylig havde beskrevet, atter forvandlet til en lodret.

På den måde blev jeg i længere tid trukket i rasende fart ned gennem den stadig tættere luft, der slog mig i møde og hylede i ørerne på mig, indtil jeg omsider blidt og ufarligt, landede på kloden sammen med fuglen, som kort efter døde af sit sår. Det var nat da jeg ankom til planeten, hvilket jeg kun kunne slutte af at solen ikke var synlig, ikke af mørket, for det var stadig så lyst at jeg tydeligt kunne læse mit testimonium fra universitetet. Dette natlige lys stammer fra firmamentet, dvs. jordens indvendige skal, hvis halvkugle kaster et klart lys tilbage ligesom månen gør det hos os.

Så hvis man kun ser på lyset, er natten ikke meget anderledes end dagen, bortset fra at solen ikke er synlig, og at dens fravær gør natterne en smule koldere.

KAPITEL 2

LANDING PÅ PLANETEN NAZAR

Da jeg havde overstået min rejse gennem luften og var kommet hel og uskadt ned på kloden (for den fart griffen skød til at begynde med, var taget af efterhånden som dens kræfter slap op), lå jeg længe helt stille og ventede på at se hvad der ville ske når det blev dag. Jeg bemærkede nu at mine tidligere svagheder vendte tilbage, og jeg fik trang til både at sove og spise – så jeg begyndte at ærgre mig over at jeg havde været så ubesindig at smide mit brød væk. Til sidst blev jeg dog overmandet af en dyb søvn, udmattet som jeg var efter alle de fortrædeligheder jeg havde været ude for.

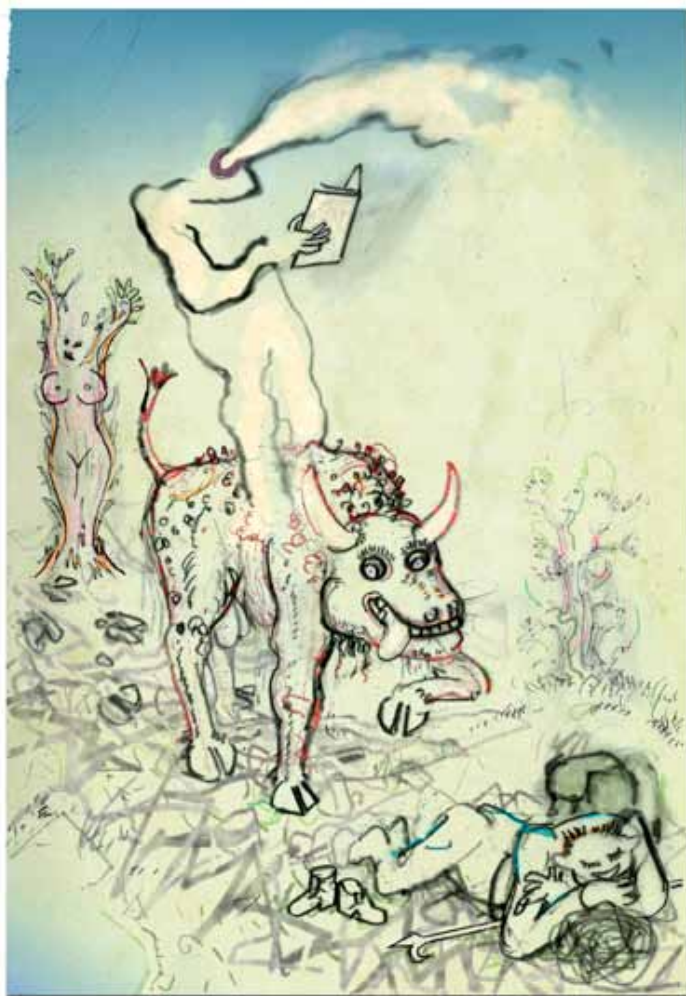
Efter hvad jeg kunne regne ud, havde jeg sovet i to timer da en frygtelig brølen, der længe havde forstyrret min søvn, vækkede mig fuldkommen. Mens jeg sov, havde alle mulige sære billeder foresvævet mig. Jeg drømte at jeg var tilbage i Norge og havde fortalt mine landsmænd om hvad der var sket. Så troede jeg at jeg

var i Fana Kirke ikke langt fra byen og hørte degnen Niels Andersen synge, og hans skingre stemme lød lige så frygteligt i mine ører som altid. Da jeg vågnede, troede jeg derfor det var hans bjæffen der havde forstyret min søvn. Men så fik jeg øje på en tyr et lille stykke væk, og gættede at det nok var dens brølen der havde vækket mig.

Jeg kiggede mig forsigtigt omkring, og mens solen stod op, så jeg overalt grønne enge og frodige marker. Der var også træer, men det var mærkeligt nok træer der bevægede sig – til trods for at vejret var så stille at det ikke kunne have fået den mindste lille fjer til at røre sig. Da den brølende tyr nu satte kursen direkte imod mig, blev jeg bange og så mig om efter et tilflugtssted. I min rædsel fik jeg øje på et træ ganske nær ved, og det forsøgte jeg at kravle op i. Men mens jeg var på vej op, sagde træet noget med en spæd, men alligevel skarp stemme, ligesom et arrigt kvindemenneske, og et øjeblik efter fik jeg sådan en lussing med noget i retning af en flad hånd at det svimlede for mig, og jeg tumlede hovedkulds til jorden. Og som jeg lå der som ramt af lynet og var på nippet til at dø af skræk, hørte jeg fra alle sider en mumlen af stemmer og en støj som den der runger i slagterboder og torvehaller når vrimlen er

størst. Da jeg åbnede øjnene, så jeg at hele skoven omkring mig var levende, og engen var oversået med træer og buske – hvor der lige før ikke havde været mere end seks-syv stykker.

Det er ikke til at beskrive hvor stor forvirring alt dette vakte i min hjerne, og hvor rystet jeg blev over alle disse fantasifostre. Snart bildte jeg mig ind at jeg drømte med åbne øjne, snart at jeg blev plaget af spørgsmål og var besat af onde ånder, eller endnu mere absurde forestillinger. Men jeg fik ikke tid til at finde ud af hvad det var for nogle selvbevægelige fremtoninger, eller hvad de kom af, for nu kom et andet træ farende og sænkede en gren, der yderst var besat med seks knopper, ligesom seks fingre. Med dem løftede det mig op derfra hvor jeg lå, og mens jeg råbte og skreg, bar det mig væk, fulgt af talløse andre træer af forskellig art og størrelse, som udstødte mumlende lyde, der nok var artikulerede, men ganske fremmede for mine ører. Det eneste jeg fik fat i, var ordene *Pikel Emi*, for de blev gentaget hele tiden. Senere hørte jeg at det betød »en underlig abe«. Ud fra min skikkelse og min påklædning var de nemlig kommet frem til at jeg var en abe, omend noget anderledes udseende end de marekatte der lever der i landet. Andre opfattede mig som en af beboerne

Så troede jeg at jeg var i Fana Kirke og hørte degnen
Niels Andersen synge